Lietas arhīva Nr. CA-1683-22/37
ECLI:LV:RAT:2022:1222.C29331321.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2022.gada 22.decembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Olita Blūmfelde,
tiesneses Mairita Šķendere un Ineta Ozola,
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu un atvainošanos sakarā ar SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2022.gada 20.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ (turpmāk arī – prasītājs) 2021.gada 23.aprīlī cēlis prasību pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" (turpmāk arī – atbildētāja) par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu un atvainošanos.

Prasības pieteikums satur šādus argumentus.

[1.1] Atbildētāja 2020.gada 7.oktobrī tika administratīvi sodīta par Rīgas domes 2015.gada 28.aprīļa saistošo noteikumu Nr.146 "*Rīgas pilsētas teritorija kopšanas un uzturēšanas saistošie noteikumu"* 13.11 apakšpunkta prasību pārkāpumu. Atbildētāja kā daudzdzīvokļu mājas, /adrese/, pārvaldniece, nenodrošināja būves ārējās konstrukcijas uzturēšanu tehniskajā stāvoklī, kā rezultātā no ēkas sienas nodrupa apmetums.

[1.2] Rīgas pašvaldības policijas Centra pārvaldes amatpersona 2020.gada 2.jūlijā plkst.9.40 fiksējusi, ka atbildētāja kā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas /adrese/, pārvaldniece nenodrošināja būves ārējās konstrukcijas uzturēšanu tehniskajā stāvoklī, kā rezultātā no ēkas sienas nokritis liela izmēra apmetuma gabals, tieši apdraudot prasītāju. Ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas 2020.gada 1.oktobra lēmumu prasītājam piešķirts cietušā statuss.

[1.3] Atbildētāja ne tikai nenodrošināja tās pārvaldīšanā esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas ārējo konstrukciju uzturēšanu tehniskā stāvoklī atbilstoši pašvaldības saistošo noteikumu prasībām, bet arī radīja apdraudējumu citām fiziskām personām. Tāpat atbildētāja nav ievērojusi darba drošības tehniku, nenodrošinot drošu cilvēku un transporta kustību. Prasītājs pārvietojās ar velosipēdu pa Lāčplēša ielu Brīvības ielas virzienā, un viņam tieši blakus, gandrīz virsū, no mājas jumta nokrita liela izmēra apmetuma gabals, tieši apdraudot viņa dzīvību un veselību, kā arī radīja viņam ciešanas un pārdzīvojumus, pastāvīga nemiera, stresa un baiļu sajūtu.

[1.4] Ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu, tā nodarīšanas apstākļus un atbildētājas vainu, prasītājs morālo kaitējumu novērtē 3000 *euro* apmērā, kas ir saprātīga kompensācija ne tikai par radītajām ciešanām, bet arī pietiekama summa, lai atturētu atbildētāju no turpmākiem līdzīgiem pārkāpumiem.

[1.5] Ņemot vērā atbildētājas nelabvēlīgo attieksmi, prasītājs lūdz ne tikai atlīdzināt viņam nodarīto morālo kaitējumu, bet arī rakstveidā atvainoties prasītājam, nosūtot tam atbildētājas valdes locekļa parakstītu vēstuli, kurā atbildētāja atzītu savu vainu un atvainotos par nodarīto kaitējumu prasītājam. Notikušais incidents ticis atspoguļots masu medijos, t.sk. raidījumā Degpunktā. Minētajā sižetā atbildētāja norādījusi, ka it kā esot prasītājam atvainojusies, taču nekādu atvainošanos atbildētāja nav veikusi – tik vien kā e-pastā norādījusi "Atvainojamies par sagādātajām neērtībām!". Šāds teksts nevar tikt uzskatīts par jebkādu atvainošanos. Prasītāja ieskatā tā atzīstama kā atbildētājas vienpusēja rīcība situācijas novirzīšanai uz neērtību pusi, nevis kā savas vainas atzīšana jau konstatētā pārkāpumā un atvainošanās par to. Neērtība tiek attiecināta uz dzīves situācijām, kad trūkst kādas ērtības vai ir neveikla situācija, tādējādi ar savu tā saucamo "atvainošanos", atbildētāja ir pārlikusi uz prasītāju neveiklību par šo situāciju. Līdz ar to prasītāja ieskatā viņš tiek publiski padarīts par muļķi, kas tikai un vienīgi pastiprina viņa pazemojumu.

[1.6] Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas morālā kaitējuma atlīdzību 3000 *euro* un noteikt atbildētājai pienākumu prasītājam rakstveidā atvainoties.

Prasība pamatota ar Administratīvās atbildības likuma 34.panta otro daļu, Civillikuma 1635.panta otru daļu.

[2] Atbildētāja sniegusi rakstveida paskaidrojumus par prasību, norādot, ka tā nav pamatota un ir noraidāma.

[2.1] Nav tiesiskas nozīmes apstāklim, ka prasītājs ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas lēmumu atzīts par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā – šā statusa piešķiršana prasītājam bija nepamatota. Atbildētājas ieskatā no mājām var krist sniegs, apmetums un citas lietas, taču tādēļ jebkurš garāmgājējs nav atzīstams par cietušo. Konkrētajā lietā prasītājs pārvietojās ar velosipēdu un aiz viņa muguras nokrita apmetuma gabals. Prasītājs apstājās un apmetuma gabalu ieraudzīja,

taču tajā pašā laikā viņš varēja savu kustību turpināt. Prasītājs cēla trauksmi par notikušo.

[2.2] Atbildētājas ieskatā prasītājs nav izjutis ciešanas – trauksmes sajūta var rasties arī no citiem apstākļiem. Garīgas ciešanas nevar rasties, ja mājas apmetums nokrīt uz ielas piecu metru attālumā aiz prasītāja muguras. Tā kā konkrētas sekas nav iestājušās, nav pamata runāt par morālā kaitējuma smagumu.

[2.3] Par mājas tehnisko stāvokli nav atbildīga atbildētāja, bet gan tās īpašnieks. Atbildētāja kā dzīvojamās mājas pārvaldniece ir tikai dzīvokļu īpašnieku kopības pilnvarotā persona, turklāt teritorija, kurā notika mājas remonta darbi, bija nožogota. Akmens nokrita ārpus šī nožogojuma, no atbildētājas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ.

[3] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2022.gada 20.aprīļa spriedumu prasība apmierināta daļēji. No SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par labu /pers. B/ piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība 200 *euro* un izdevumi advokāta palīdzības samaksai 900 *euro,* kopā 1100 *euro.* Noraidīta prasība daļā par morālā kaitējuma atlīdzības 2800 *euro* piedziņu. Uzlikts par pienākumu SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" rakstveidā atvainoties /pers. B/, nosūtot vēstuli ar tekstu: "SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" atvainojas /pers. B/, par viņam nodarīto morālo kaitējumu un atzīst savu vainu 2020.gada 2.jūlijā notikušajā negadījumā". No SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par labu valstij piedzīta valsts nodeva 140 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,12 *euro.*

Spriedums satur šādus motīvus.

[3.1] Saskaņā ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas 2020.gada 7.oktobra lēmumu Nr./numurs/ prasītāja ir sodīta par izdarīto administratīvo pārkāpumu un tai piemērots naudas sods. Lēmumā norādīts, ka 2020.gada 2.jūlijā plkst.9.40 Rīgas pašvaldības policija ir fiksējusi, ka atbildētāja kā dzīvojamās mājas /adrese/ pārvaldniece nav nodrošinājusi būves ārējās konstrukcijas uzturēšanu tehniskā stāvoklī, kā rezultātā no ēkas sienas nodrupis apmetums. Tāpat konstatēts, ka prasītājam, pārvietojoties ar velosipēdu gar dzīvojamo māju /adrese/, aizmugurē no jumta nokritis liela izmēra akmens. Tādējādi ir nodibināts, ka atbildētāja ir saukta pie administratīvās atbildības par dzīvojamās mājas ārējas konstrukcijas nenodrošināšanu tādā tehniskā stāvoklī, kas pieļāva, ka no ēkas sienas nodrupa apmetums.

Ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas 2020.gada 1.jūlija lēmumu prasītājs atzīts par cietušo administratīvajā pārkāpuma lietā.

[3.2] Lietā starp pusēm ir strīds par to, vai 2020.gada 2.jūlijā, kad no ēkas nodrupa apmetuma gabals, ir noticis prasītāja tiesību aizskārums.

[3.3] Ar tiesību normām atbildētājai kā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldniecei ir uzlikts tiesisks pienākums nodrošināt ēkas fasādes uzturēšanu tādā stāvoklī, kas cita starp izslēdz gadījumus, kad no ēkas fasādes varētu atdalīties un nokrist uz ielas ēkas apmetums, tādējādi apdraudot citu personu dzīvību un veselību. Atbildētāja nav pildījusi šo tiesisko pienākumu un ir saukta par tiesību normu pārkāpumu pie administratīvās atbildības. Līdz ar to ir konstatējams viens no morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamatiem – neatļauta darbība.

[3.3.1] Situācija, kad pārvietojoties pa ielu, personai gandrīz uzkrīt uz galvas ēkas fasādes apmetuma gabals, pati par sevi rada personai kaitējumu. Ikviens ikdienas situācijā var paļauties, ka apkārtējā telpa ir droša un, ievērojot ikdienišķu rūpību un piesardzību, mūsu veselība un dzīvība nevar tikt apdraudēta. Līdz ar to atzīstams, ka atbildētāja ar savu rīcību ir radījusi prasītājam morālo kaitējumu. Nav nozīmes apstāklim, ka prasītājs tieši nav saņēmis ievainojumus notikuma rezultātā – pati situācija kā tāda nav pieļaujama, jo apdraudējums prasītāja dzīvībai un veselībai ir noticis.

[3.3.2] Ievērojot atbildētājas prettiesisko rīcību, prasītājam nodarīto tiesību aizskārumu, morālā kaitējuma atlīdzības apmērs ir nosakāms 200 *euro* apmērā. Šāds morālā kaitējuma atlīdzības apmērs ir uzskatāms par samērīgu, atlīdzinās prasītājam nodarīto aizskārumu un nodrošinās prevencijas funkciju nākotnē.

[3.4] Prasītājs lūdzis uzlikt par pienākumu atbildētājai arī rakstveidā atvainoties. Atbildētājas ieskatā tā ir atvainojusies prasītājam.

[3.4.1] Civillikuma 1635.pants neparedz vienīgi atlīdzinājumu naudā. Apmierinājuma došana var izpausties arī citādā veidā, piemēram, personiskas brīvības atdošanā (Civillikuma 2352.pants), godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanā, dokumenta apmaiņā (Civillikuma 2352.^{1}pants), autortiesību aizskāruma pārtraukšanā, rakstveida vai publiskas atvainošanās veidā, sabojātās mantas izlabošanā, aizstāšanā ar citu *(skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojums "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās", 2014. – 4.lpp.).*

[3.4.2] Prasītāja ieskatā atbildētāja nav atvainojusies, jo paziņojumā nav norādījusi uz savas vainas atzīšanu 2020.gada 2.jūlija notikumā. Atvainošanās mērķis ir radīt personai, kurai atvainošanās ir adresēta, pārliecību un ticību, ka persona, kura ir izdarījusi tiesību aizskārumu, apzinās savu nodarījumu un atzīst savu kļūdu. Līdz ar to formālisms nav pieļaujams, jo pretējā gadījuma netiku sasniegts Civillikuma 1635.panta pirmajā daļā noteiktais mērķis. Tādējādi atzīstams, ka prasība ir apmierināma un atbildētājai uzliekams pienākums desmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās brīža nosūtīt prasītājam rakstisku atvainošanos par to, ka tā atvainojas prasītājam par viņam nodarīto morālo kaitējumu un atzīst savu vainu 2020.gada 2.jūlijā notikušajā negadījumā.

[4] Par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2022.gada 20.aprīļa spriedumu atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot to prasības apmierinātajā daļā.

Apelācijas sūdzība satur šādus iebildumus.

[4.1] Atbildētāja pilnīgi nepiekrīt tiesas atziņai, ka situācija, kad, pārvietojoties pa ielu, personai gandrīz uzkrīt uz galvas ēkas fasādes apmetuma gabals, pati par sevi rada personai kaitējumu. Vārdi "gandrīz uzkrīt" nenozīmē, ka uzkrīt. Tas pats par sevi jau norāda, ka prasītājam nav traumu, nav reāla psiholoģiska atzinuma par viņa veselības stāvokļa

pasliktināšanos vai dokumentu par veikto ārstniecību vai iegādātām zālēm. Atbildētājas ieskatā šāds spriedums kā tiesu prakse būtu nelabvēlīgs, jo faktiski tiktu piespriests sods par gandrīz notikušu tiesību aizskārumu.

[4.2] Notikušajā situācijā nav iestājušās nekādas negatīvas sekas. Līdz ar to vispirms ir nepieciešams konstatēt morālā kaitējuma esamību un tikai pēc tam var skaidrot un vērtēt atlīdzinājuma apmēru – prasītājs nemaz nav pamatojis, kāda nemantiskā tiesība, labums vai interese konkrētajā gadījumā ir pārkāpta.

[4.3] Atbildētāja jau ir atvainojusies prasītājam – tās 2021.gada 17.marta vēstulē Nr./numurs/ ir norādīts –vēstulē pārvaldnieks rakstveidā atvainojas /pers. B/ par sagādātajām neērtībām. Protams, ka atbildētāja savu vainu neatzīst, jo nesaskata morālā kaitējuma nodarīšanu, līdz ar to, nav pamata atvainoties prasītājam vairākkārtīgi. Turklāt neviens normatīvais akts nenosaka atvainošanās norisi.

[4.4] Tiesa ir pārkāpusi ne tikai Civilprocesa likuma 93.pantā noteikto pierādīšanas pienākumu, bet arī Civilprocesa 10.pantā noteikto sacīkstes principu, jo tā ir nepamatoti piemērojusi likuma interpretāciju.

[4.5] Lūdz tiesu izskatīt lietu pēc būtības un noraidīt prasību.

[5] Prasītājs sniedzis rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, norādot, ka tā ir nepamatota un noraidāma.

[5.1] Noklausoties tiesas sēdes protokolu, ir iespējams pārliecināties, ka atbildētājas cinisms un necienīga, pat klaji izsmejoša, attieksme, acīmredzami ir tās darbības modelis. Varētu pat teikt, ka atbildētājas pārstāvja rīcība, attieksme un viedoklis tiesas sēdē par jau konstatēto atbildētājas pārkāpumu, pati par sevi bija morālais aizskārums pret prasītāju.

[5.2] Apelācijas sūdzībā ir norādīti divi viens otru izslēdzoši apgalvojumi, proti: *"Atbildētājs jau ir atvainojies Prasītājam, kas bijis norādīts 17.03.2021. Atbildētāja vēstulē Nr./numurs/ (lietas materiālos), kur tika norādīts pēdējā rindkopā – Minētajā vēstulē Pārvaldnieks rakstveidā atvainojās /pers. B/ par sagādātajām neērtībām"* un *"Protams, Atbildētājs savu vainu neatzina, jo nesaskatīja morālo kaitējuma nodarīšanu."* Ja jau atbildētāja norāda, ka *"Protams, Atbildētājs savu vainu neatzina",* tad tas liek loģiski secināt, ka tā nebija atvainošanās. Prasītāja ieskatā atvainošanās bez savas vainas atzīšanas nav uzskatāma par atvainošanos.

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2022.gada 8.jūnija lēmumu lietā ierosināta apelācijas tiesvedība un tā nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējot lietas materiālus un novērtējot apelācijas sūdzības argumentus, atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[8] Civilprocesa likuma 426.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību (..) tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

[8.1] Atbildētāja ir pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu prasības apmierinātajā daļā, proti, par morālā kaitējuma atlīdzības 200 *euro* un advokāta izdevumu 900 *euro* piedziņu, kā arī daļā par pienākuma uzlikšanu atbildētājai rakstveidā atvainoties prasītājam.

Tādējādi pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru prasība noraidīta, ir stājies likumīgā spēkā.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa lietu skata pārsūdzētajā daļā.

[9] Civilprocesa likuma 430.panta trešā daļa noteic, ka fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[9.1] Civillietu tiesas kolēģija, nosakot lietas izskatīšanas robežas apelācijas instancē, ņem vērā apelācijas sūdzības saturu un apsver kādus pirmās instances tiesas spriedumā konstatētos faktus apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd.

[9.2] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti šā sprieduma 3.1.punktā pirmās instances tiesas konstatētie fakti, līdz ar to apelācijas instances tiesa tos atkārtoti nepārbauda. Tāpat lietā nav strīda, ka notikumu laikā 2020.gada 2.jūlijā tika veikti dzīvojamās mājas fasādes remontdarbi.

[10] Starp pusēm pastāv strīds par to, vai 2020.gada 2.jūlijā, kad no ēkas nokrita apmetuma gabals, ir noticis prasītāja tiesību aizskārums.

[11] Izvērtējot apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tie ir pamatoti.

[11.1] Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Civillietu tiesas kolēģija pievienojas apelācijas sūdzības argumentam, ka pirmās instances tiesa nav pilnīgi un objektīvi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus un tajā esošos pierādījumus.

[11.2] Puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā un tās jāizmanto godprātīgi *(Civilprocesa likuma 74.panta sestā daļa, 10.panta pirmā daļa).*

[11.3] Civillikuma 1635.pantā noteikts, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot (pirmā daļa). Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas (otrā daļa). Ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda (trešā daļa).

Tātad morālais kaitējums ir fiziskas, garīgas ciešanas, ko izraisījis prettiesisks (ar neatļautu darbību) cietušā nemantisku tiesību vai labumu aizskārums. Lai varētu runāt par morālo kaitējumu minētās normas izpratnē, ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību, otrkārt, ar šo neatļauto darbību aizskartu cietušās personas nemantisko tiesību vai nemantisko labumu. Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas.

Nav apstrīdamas Civillikuma 1635.pantā cietušajai personai piešķirtās tiesības vērsties tiesā tās tiesību aizskāruma gadījumā, tomēr tas neatceļ Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu prasītājam pierādīt sava prasījuma pamatotību.

[11.4] Ar pirmās instances tiesas spriedumu atzīts, ka, lai gan prasītājs tieši nav guvis ievainojumus notikuma rezultātā, atbildētāja ar savu bezdarbību ir nodarījusi tam morālo kaitējumu. Morālo kaitējumu prasītājam ir nodarījis apstāklis, ka, pārvietojoties ar velosipēdu pa ielu, viņam aizmugurē gandrīz uzkrita fasādes apmetuma gabals, jo ikdienas situācijā, ievērojot rūpību un piesardzību, katrs var paļauties, ka viņa veselība un dzīvība netiks apdraudēta.

[11.5] Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējot atbildētājas vainas pakāpi, atzīst, ka tā pēc būtības rīkojās nolaidīgi, jo nenodrošināja dzīvojamās mājas ārējas konstrukcijas labā tehniskā stāvoklī atbilstoši Rīgas domes 2015.gada 28.aprīļa noteikumu Nr.146 "Rīgas pilsētas teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi" 13.11.apakšpunktam, kas bija tiešā cēloniskajā sakarā ar prasītāja pārdzīvojumiem un gūto stresa sajūtu.

[11.5.1] Ar lietas materiāliem ir nodibināts, ka atbildētāja ir saukta pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar Rīgas Austrumu izpilddirekcijas 2020.gada 7.oktobra lēmumu Nr./numurs/ atbildētāja ir sodīta par izdarīto administratīvo pārkāpumu un tai piemērots naudas sods (*lietas 14.-16.lapa*).

Lēmumā norādīts, ka 2020.gada 2.jūlijā plkst.9.40 Rīgas pašvaldības policija ir fiksējusi, ka atbildētāja kā dzīvojamās mājas /adrese/ pārvaldniece nav nodrošinājusi būves ārējās konstrukcijas uzturēšanu tehniskā stāvoklī, kā rezultātā no ēkas sienas nokritis liela izmēra akmens, kas varēja apdraudēt cietušā dzīvību un veselību, radīja tam stresa sajūtu, ciešanas un pārdzīvojumus.

Ievērojot norādīto, ir konstatējams viens no morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamatiem – neatļauta darbība, bet tik pat būtiski, konstatējot prettiesisku rīcību, ir atzīt kaitējuma esību.

[11.6] Prasība nav pamatota ar noziedzīgu nodarījumu pret prasītāju ar kādu no minētajā pantā uzskaitītajām nemantiskajām tiesībām, tādēļ prasītājam atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktajam ir pienākums pierādīt, ka atbildētājas rīcības rezultātā viņam nodarīts morālais kaitējums.

Pirmās instances tiesa morālo kaitējumu faktiski prezumējusi, jo tā esību pamatojusi nevis ar pierādījumiem lietā, bet tikai ar paša prasītāja apgalvojumiem.

Pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi (*Civilprocesa likuma 104.panta pirmā daļa*).

Ievērojot norādīto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam morālā kaitējuma esība ir jāpierāda.

[11.7] No prasības pieteikuma izriet, ka prasītājs pieprasīto morālo kaitējumu pamatojis ar to, ka, nokrītot apmetuma gabalam, tika apdraudēta prasītāja dzīvība un veselība, kā arī viņam tika radītas ciešanas un pārdzīvojumi, pastāvīgs nemiers, stress un baiļu sajūta.

[11.8] Judikatūrā atzīts, ka morālais kaitējums ir sekas, ko rada nepamatots tiesību aizskārums. Tiesības uz atlīdzinājumu ir paredzētas, lai pēc iespējas novērstu (mazinātu) šīs sekas. Līdz ar to atlīdzinājuma piedziņai nepieciešams konstatēt morālā kaitējuma esamību (*sk. Senāta 2013.gada 15.februāra spriedumu lietā Nr.CKC-26/2013*).

[11.8.1] Ne katrs tiesību aizskārums rada morālo kaitējumu, tāpat kā ne katra prettiesiska rīcība rada zaudējumus. Neatļauta darbība var radīt morālo kaitējumu. Prasības pieteikumā prasītājs norādījis uz tiesību aizskārumu un nosauca naudas summu, kas būtu piespriežama no atbildētājas.

[11.8.2] Tiesību pārkāpuma konstatēšana nav pietiekama atbildībai, tiesai ir uzdevums konstatēt tādu neatļautu darbību, ar ko aizskartas cietušās personas mantiskās vai nemantiskās tiesības vai intereses, un ir būtiski nošķirt, vai aizskartas mantiskās vai nemantiskās tiesības. Morālais kaitējums ir aizskāruma negatīvās sekas. Līdz ar to vispirms ir jākonstatē morālā kaitējuma esamība un tikai pēc tam jāskaidro un jāvērtē atlīdzinājuma apmērs. Turklāt morālā kaitējuma esamība ir jānošķir no citām negatīvām sekām, kas izriet no neatļautas darbības, piemēram, negatīvām emocijām, sarūgtinājuma, vilšanās vai garastāvokļa sabojāšanās (*sk. Latvijas Republikas Augstākā tiesa „Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās", Tiesu prakses apkopojums, 2014.gads http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas*).

Lietā nav pierādījumu, ka strīdus notikums pats par sevi radījis prasītājam smagu, paliekošu kaitējumu un sekas.

[11.9] Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pašsaprotamu, ka apmetuma nodrupšana no ēkas fasādes varēja radīt prasītājam negatīvas emocijas, proti, stresu, pārdzīvojumus, baiļu sajūtu, taču minētais ir nepietiekami, lai konstatētu morālā kaitējuma esību Civillikuma 1635.panta izpratnē.

[11.10] Judikatūrā ir nostiprināta atziņa, ka nav iespējams noteikt taisnīgu atlīdzinājumu par nodarītu morālo kaitējumu, neveicot tiesu prakses attiecībā uz noteiktās atlīdzības apmēru analīzi līdzīgos gadījumos.

No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšanu sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principu, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos – atšķirīgam. Šajā ziņā tiesu prakse veido plašu uzziņas un salīdzināšanas materiālu. (..) Tāpēc, kad lieta ir jāizspriež pēc tiesas ieskata, tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta sestās daļas noteikumiem ir nepieciešams analizēt citās līdzīgās lietās norādītos apsvērumus par atlīdzinājuma apmēru (*sal. Juridiskās metodes pamati. 11 soļi tiesību normu piemērošanā. Rakstu krājums profesora E.Meļķiša zinātniskajā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 195.-197.lpp.*).

Salīdzināmos apstākļos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam (*sal. Augstākās tiesas 2013.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-452/2013 (C27187209) 6.3.punktu, 2014.gada 20.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-106/2014 (C27156610) 8.2.punktu, 2017.gada 18.augusta sprieduma lietā Nr.SKC-179/2017 (C12172413) 5.2.punktu*).

[11.10.1] Civillietu tiesas kolēģija neatrod tiesu praksē gadījumus par morālā kaitējuma piedziņu sakarā ar emocionālo pārdzīvojumu, kas būtu salīdzināms ar konkrēto gadījumu.

Iepriekš minētais netieši apliecina, ka emocionāls pārdzīvojums, nepierādot, ka tas atstājis sekas personas uzvedībā vai nodarījis kaitējumu veselībai, nav atzīstams par tādu, kas rada tiesības uz morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Ievērojot norādīto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība par morālā kaitējuma atlīdzību kā nepamatota ir noraidāma.

[12] Prasītājs lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājai rakstveidā atvainoties. Prasītāja ieskatā atbildētāja nav atvainojusies, jo paziņojumā nav norādījusi uz savas vainas atzīšanu notikumā, kas norisinājās 2020.gada 2.jūlijā.

[13] No lietas materiāliem pievienotās vēstules redzams, ka atbildētāja ir atvainojusies prasītājam par sagādātajām

neērtībām (*lietas 57.lapa*), kas apliecina, ka atbildētāja faktiski atzinusi, ka prasībā norādītie apstākļi ir sagādājuši prasītājam zināmas neērtības.

Par nepamatotu atzīstama prasība daļā par pienākuma uzlikšanu atbildētājai atzīt savu vainu 2020.gada 2.jūlijā notikušajā negadījumā, jo pat persona, kura tiek atzīta par vainojumu morālā kaitējuma nodarīšanā, ir tiesīga saglabāt savu subjektīvo viedokli attiecībā pret notikušo. Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā nav pamata ar spriedumu noteikt, ka personai ir jāatzīst sava vaina kādā nodarījumā, jo tas neatbilst vispārējiem tiesību principiem.

Ievērojot minēto, prasība par pienākuma uzlikšanu rakstveidā atvainoties prasītājam ir noraidāma.

[14] Civillietu tiesas kolēģijas atzīst, ka pirmās instances tiesa, izskatot prasību, izdarījusi kļūdainu secinājumu, ka prasītājam nodarīts morāls kaitējums, kas atlīdzināms Civillikuma 1635. panta izpratnē.

[15] Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

[15.1] Ievērojot, ka apelācijas sūdzība ir apmierināta, noraidot prasību, atbildētājai ir atlīdzināma tās samaksātā valsts nodeva par apelācijas sūdzību 140 *euro* (*lietas 98. lapa*), kas piedzenama no prasītāja.

[15.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. pantu valsts ienākumos ir piedzenami tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš.

No uzziņas par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem redzams, ka lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,12 *euro*. Ievērot prasītāja sākotnēji samaksātos izdevumus (*lietas 4. lapa*), nesamaksātie izdevumi lietā nav radušies.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}panta otro daļu prasītājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 230.pantu un Covid – 19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.^{1}panta pirmo daļu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. B/ prasību pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu un atvainošanos noraidīt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus 140 *euro*.

Noteikt /pers. B/, personas kods /personas kods/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* apmērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas, reģistrācijas Nr.90000068892, Valsts kases kontā Nr.LV83 TREL 8280 0100 0000 0.

Tiesnese	Olita Blūmfelde
Tiesnese	Mairita Šķendere
Tiesnese	Ineta Ozola

Dokumenta parakstīšanas datums ir pievienotā droša elektroniskā paraksta un tā laika zīmoga datums